

Poznámky zo

SLOVENSKÉHO JAZYKA

pre 2. ročník
gymnázií
a stredných škôl

Autor: Martin Slota

Zdroj: <http://www.zones.sk>

Používanie materiálov zo ZONES.SK je povolené bez obmedzení iba na osobné účely a akékoľvek verejné publikovanie je bez predchádzajúceho súhlasu zakázané.

OBSAH

OBSAH	2
OPISNÝ SLOHOVÝ POSTUP	3
OPIS.....	3
<i>Kompozícia opisu</i>	3
<i>Jazykové prostriedky opisu</i>	3
<i>Štylizácia opisu</i>	3
CHARAKTERISTIKA.....	3
<i>Charakteristika osoby</i>	3
ADMINISTRATÍVNE ÚTVARY.....	4
<i>Osobný posudok</i>	4
<i>Životopis</i>	4
<i>Žiadosť</i>	4
TVAROSLOVIE – MORFOLÓGIA	5
SLOVNÉ DRUHY.....	5
MORFOLOGICKÉ KATEGÓRIE.....	5
<i>Menné kategórie</i>	5
Rod.....	5
Číslo.....	5
Pád.....	5
Vzor.....	6
<i>Slovesné kategórie</i>	6
Slovesný čas.....	6
Slovesný vid.....	6
Slovesný spôsob.....	6
Slovesný rod.....	7
Intencia (zameranosť) slovesného deja.....	7
SKLADBA – SYNTAX	8
SKLADY.....	8
VETNÉ ČLENY.....	8
JEDNODUCHÁ VETA.....	8
SÚVETIA.....	8
POLOVETNÉ KONŠTRUKCIE.....	9
TEXTOVÁ SYNTAX.....	9
<i>Slovosled</i>	9
PUBLICISTICKÝ ŠTÝL A JEHO ÚTVARY.....	9
<i>Publicistika a jej funkcie</i>	9
<i>Publicistický štýl</i>	9
Automatizácia a aktualizácia v publicistickom štýle.....	10
<i>Publicistické žánre (útvary)</i>	10
Funkcia, obsah a jazyk titulku.....	10
Spravodajské žánre v publicistike.....	10
Správa.....	10
Referát.....	10
Interview (rozhovor).....	10
Kritika.....	10
Beletristické žánre v publicistike.....	11
Fejtón.....	11
Reportáž.....	11

OPISNÝ SLOHOVÝ POSTUP

- **pozorovanie:**
 - **cieľavedomé** (sústredené) **zmyslové vnímanie s cieľom zapamätať si a opísať**
 - najvyšší stupeň – vedecké (analytické) pozorovanie
 - získavame ním množstvo informácií
- proces ľudského poznávania začína zmyslovým vnímaním

OPIS

- **funkcia opisu je čo najpresnejšie a najnázornejšie slovami vystihnúť (zobraziť) predmet, jav, ...**
- delenie:
 1. a) jednoduchý
 - b) umelecký (náladový)
 - c) odborný (vedecký)
 2. a) statický
 - b) dynamický
- opis s dejovým rámcom – predmet je v pokoji a opisuje ho pohybujúca sa osoba
- existuje aj hybrid statického a dynamického opisu
- v umeleckom opise je zachytený aj subjektívny pocit autora

Kompozícia opisu

- závisí od funkcie opisu
- aj keď nie je taký podstatný, je dobré mať kompozičný plán – najpodstatnejšie → menej podstatné
- pri opise pracovného postupu je dôležitý

Jazykové prostriedky opisu

- najčastejšie – prídavné, podstatné mená, príslovky (spôsobu, miery), slovesá (v dynamickom)
- v opise záleží na výbere slov (najpresnejšie vystihnutie podstaty) – preto používame synonymický slovník

Štylizácia opisu

- statický:
 - menné pomenovania (prídavné, podstatné mená)
 - pasívum = trpný rod
 - polovetné konštrukcie (príčastia, prechodníky)
- dynamický:
 - slovesné pomenovania (činnostné)
 - opis pracovného postupu (recepty, návody) píšeme v 1. osobe množného čísla oznamovací spôsob alebo 2. osobe množného čísla rozkazovací spôsob (prípadne v 2. osobe jednotného čísla rozkazovací spôsob)
 - časová postupnosť nutná
 - dynamizujúce prvky – na upútanie pozornosti (všimneme si, zbadáme, upúta nás; zámerné vynechávanie slovies)

CHARAKTERISTIKA

- **druh opisu, ktorý vystihuje charakteristické** (podstatné, typické) **znaky osôb, zvierat, vecí, javov, ...**
- na jej základe zaraďujeme ľudí, zvieratá, veci, javy, ... do skupín, skupiny porovnávame
- súhrn rovnakých a rozlišovacích znakov
- je to tiež výpočet záujmov, vlastností, vzťahov
- rozdelenie:
 1. priama – prídavné mená, pomenujeme priamo vlastnosti
 2. nepriama – opis konania, z ktorého vyvodíme závery
- porovnávací opis a charakteristika:
 - niektoré povolania na ňom založené

Charakteristika osoby

- **súhrn vnútorných znakov osoby**

- **často sa spája s opisom osoby** (výpočet vonkajších znakov osoby)
- autocharakteristika – vlastná charakteristika
- skupinová charakteristika zachytáva spoločné vnútorné znaky určitej skupiny osôb
- objektívna – komplexné, nezaujaté hodnotenie
- subjektívna – vyjadrenie vlastného názoru, vypichovanie vlastností, ak zosmiešňuje, volá sa karikatúra
- osobný posudok – administratívna charakteristika

ADMINISTRATÍVNE ÚTVARY

- **presnosť, výstižnosť, vecnosť**
- založené na pravde
- niekedy ako dotazník

Osobný posudok

- **objektívny, komplexný, zodpovedne vypracovaný**
- recenzný, oponentský, znalecký, ...
- osnova:
 1. Ako dlho poznáme menovaného
 2. Pracovné zaradenie, hodnotenie priebehu zamestnania a pracovných (študijných) výsledkov
 3. Záujmová činnosť
 4. Vzťah k ľuďom
 5. Dôvod vypracovania posudku
 6. Dátum, podpisy, pečiatka

Životopis

- osnova:
 1. Dátum a miesto narodenia. Ostatné miesta stáleho pobytu. Meno, povolanie rodičov a súrodencov.
 2. Priebeh vzdelania a členstvo (funkcie) v organizáciách, verejno-prospešné práce.
 3. Osobitné schopnosti (jazykové, umelecké), záujmy, záľuby, zdravotné a iné problémy.
 4. Záver: perspektívny cieľ (čo chcem ďalej dosiahnuť).
 5. Dátum a vlastnoručný podpis.

Žiadosť

- okrem informácie je dôležité aj odôvodnenie

TVAROSLOVIE – MORFOLÓGIA

SLOVNÉ DRUHY

- **náuka, ktorá sa zaoberá slovnými druhmi a ich gramatickými kategóriami**
 - delenie:
 1. podľa ohybnosti:
 - a) ohybné – môžeme ich skloňovať alebo časovať (podstatné mená, prídavné mená, zámená, číslovky, slovesá)
 - b) neohybné – spájacie výrazy (príslovky, predložky, spojky, častice, citoslovčia)
 2. podľa významovosti:
 - a) plnovýznamové – majú funkciu vo vete, tvoria sklady (podstatné mená, prídavné mená, zámená, číslovky, slovesá, príslovky)
 - b) neplnovýznamové – nestoja ako vetné členy vo vete (predložky, spojky, častice, citoslovčia)
 - plnovýznamové slová majú dve časti:
 1. slovný základ – nemenný (sú aj výnimky – skákať → skáčem (k → č), žiak → žiaci (k → c), beloch → belosi (ch → s), d → dz, ...)
 2. prípony a koncovky – menia sa v závislosti od použitia pádu
 - prvotná predložka – predložka, ktorá sa každých okolností správa ako predložka
 - druhotná predložka – predložka, ktorá sa za iných okolností môže správať aj ako iný slovný druh (okolo, uprostred, blízko, ...)
- Pr.:
- Idem okolo domu. → okolo je predložka (je pred podstatným menom)
- Idem okolo. → okolo je príslovka (nie je za ním žiadne slovo, alebo aspoň nie podstatné meno)
- Má okolo 20 rokov. → okolo je častica (môžem ho z vety vynechať alebo nahradiť iným slovom – asi, približne, ...)

MORFOLOGICKÉ KATEGÓRIE

1. menné – rod, číslo, pád vzor, stupeň
2. slovesné – osoba, číslo, čas, spôsob, vid, rod, intencia

Menné kategórie

Rod

- prirodzený rod – len mužský a ženský
- gramatický rod – mužský, stredný, ženský
- rodovo silné a rodovo slabé prípony:

rod	rodovo silná prípona	rodovo slabá prípona
mužský	∅ (chlap, stroj, dub)	-a (hrdina)
stredný	-a (žena, ulica)	∅ (dlaň, kosť)
ženský	-o, -e, -ie (mesto, srdce, vysvedčenie)	-a/-ä (dievča)

- osobitne sa skloňujú slová pani, mať, gazdiná a samostatným vzorom je kuli
- rody nesklonných podstatných mien sa určujú podľa prídavného mena pred nimi (prázdne kupé, kultúrny ataché)
- bezpríznačový (základný) člen gramatickej kategórie (rodu) – mužský rod – používame ho aj na označenie zmiešaných skupín (ostatné členy sú príznačové – dajú sa použiť len na označenie skupiny, v ktorej majú všetci spoločný rod)

Číslo

- jednotné číslo (singulár) a množné číslo (plurál)
- jeden predmet – jednotné číslo; aspoň dva predmety – množné číslo
- existujú aj pomnožné (majú tvar množného čísla, ale pomenúvajú jednu vec – nožnice) a hromadné (majú tvar jednotného čísla, ale pomenúvajú skupinu vecí – mládež) podstatné mená

Pád

- vyjadruje vzťahy medzi slovami vo vete
- nepríznačový pád – nominatív

1. pád – nominatív
2. pád – genitív
3. pád – datív
4. pád – akuzatív
6. pád – lokál
7. pád – inštrumentál

Vzor

- zaradovanie do vzorov je dôležité pre správne používanie gramatických tvarov (pri ústnom aj písomnom vyjadrovaní)
- ak sa v jednom páde používa viac prípon, ide o variantné prípony, ktoré sú rozličného druhu:
 - a) závislé od zakončenia tvarotvorného základu: na dube – v hrachu, o meste – v mlieku, ...
 - b) závislé od významu: chlapi – otcovia, od duba, od čaju, ...
 - c) závislé od fonologických príčin: hraček – hráčok, ...
- variantné prípony sa vyskytujú aj pri tom istom slove:
 - a) bez rozlíšenia významu: slivák – sliviek, výher – výhier, piatka – piatku, z autobusa – z autobusu
 - b) v závislosti od väzieb: z roka na rok, od školského roku, os Nového roku, roku 1979
 - c) so štylistickým rozlíšením pri vzore dievča: dievčatá (odborný štýl) – dievčence (ostatné štýly)
- dvojaké prípony sa však používajú aj nesprávne:

správne	nesprávne
hostia, susedia	hosti, susedi
v motore	v motori
na klavíri	na klavíre
z Bystrice	z Bystrici
z práčok	z práčiek

- gramatická pomôcka – na konci mien mäkké i (psi, orli, sami, jedni, ...) keď sa pýtame tí alebo oni, tvrdé y (psy, orly, samy, jedny, ...) keď sa pýtame tie alebo ony

Slovesné kategórie

Slovesný čas

- najcharakteristickejšia slovesná kategória (odráža sa v nej vzťah k momentu výpovede)
- prítomný čas (prézent):
 - vyjadruje reálny a aktuálny čas – vtedy ide o základný význam prítomného času – napr. Viedem divadelný krúžok.
 - druhotné významy:
 - a) sprítomnenie minulých dejov (historický prézent) – napr. Na protest odchádzajú štúrovci do Levoče.
 - b) bez zreteľa na určitý čas (gnómický prézent) – napr. Slová sa zadeľujú do desiatich slovných druhov.
- minulý čas (préteritum) – vyjadruje deje pred momentom výpovede – napr. Včera odcestoval.
- budúci čas (futúrum) – vyjadruje deje po momente výpovede – napr. Budem navštevovať jazykový kurz

Slovesný vid

- kategóriou vidu sa vyjadruje, že slovesný dej sa uvedomuje:
 - a) ako prebiehajúci, neohraničený – ide o nedokonavé slovesá (čítať, kresliť, rozprávať, skákať)
 - b) ako ohraničený celok – ide o dokonavé slovesá (dočítať, nakresliť, vyrozprávať, vyskočiť)
- pri odlíšení dokonavých slovies od nedokonavých je jedným z kritérií spôsob vyjadrenia budúceho času – nedokonavé slovesá sa zväčša vyjadrujú zloženým tvarom (písať – budem písať) a dokonavé slovesá jednoduchým tvarom (napísať – napíšem)
- základným členom kategórie vidu je nedokonavý vid, ktorý má všetky tri časy, kým slovesá dokonavého vidu vyjadrujú len minulý čas a budúci čas, ktorý má tvary prítomného času

Slovesný spôsob

- slovesá vyjadrujú deje tromi slovesnými spôsobmi:
 - a) realizovaním deja – oznamovací spôsob (robím, čítal, bude sa pripravovať – v troch časoch)
 - b) možnosťou realizovania – podmieňovací spôsob (robil by, bol by čítal – v dvoch časoch)
 - c) vyžadovaním realizovania – rozkazovací spôsob (rob! – v jednom čase)

- základným slovesným spôsobom je oznamovací spôsob; podmieňovací a rozkazovací spôsob sú príznakovými členmi tejto kategórie

Slovesný rod

- kategória slovesného rodu označuje:
 - a) že pôvodca deja je gramatickým podmetom vety, vtedy vykonáva dej – to je činný rod (sestra študuje)
 - b) že pôvodca deja nie je podmetom vety, vtedy je podmet dejom zasahovaný – to je trpný rod, ktorý má dva tvary:
 1. zvratný tvar (koláč sa pečie)
 2. opisný tvar (žiak je zapísaný)
- trpný rod sa používa hlavne v odbornom štýle

Intencia (zameranosť) slovesného deja

- niektoré slovesá si vyžadujú, iné nevyžadujú doplnenie činiteľom (agensom, nositeľom) deja alebo objektom deja (paciensom)
- táto vlastnosť slovesa sa nazýva intencia čiže zameranosť slovesného deja
- je dôležitá pre skladbu, pretože pomáha určovať, či je sloveso osobné alebo neosobné, predmetové alebo bezpredmetové

SKLADBA – SYNTAX

SKLADY

1. **prísudzovací – podmet a prísudok**
2. **určovací – nadradený a podradený vetný člen**
3. **priradovací – s rovnocenné vetné členy**
 - minimálne významové, štruktúrne uzavreté spojenie dvoch (niekedy aj viacerých) plnovýznamových slov vo vete

VETNÉ ČLENY

- **prísudok – slovesný alebo menný** (Fero je športovec. Fero je vysoký. Fero je sám. Fero je prvý.) – **1s alebo 1m**
- **podmet – 2**
- **predmet – priamy** (ak je v akuzatívne bez predložky) **alebo nepriamy** (v akuzatívne s predložkou alebo v inom páde)
- **príslovkové určenie – miesta, času, spôsobu, príčiny**
- **prívlastok – zhodný** (pekna kytica), **nezhodný** (kytica z trhu) – vždy rozvíja podstatné meno
- príklady:

2 5n 1s 5z 3pA

• Obyvatelia mesta očakávajú vzácnu návštevu.

5z 2 1s 3pA 5n 5n

• Nerastné látky podporujú tvorbu kostry a chrupu.

2 5n 1s 4m

• Tulipány z Holandska sa pestujú už všade.

JEDNODUCHÁ VETA

1. jednočlenné:
 - nemajú prísudzovací sklad, iba vetný základ
 - a) slovesné (Prší.; Zvečerieva sa.; ...)
 - b) neslovesné – menné (Potraviny.; Hurá!; Pomoc!; ...)
2. dvojčlenné:
 - majú prísudzovací sklad
 - a) úplné – podmet aj prísudok sú vyjadrené
 - b) neúplné – podmet je zamlčaný

SÚVETIA

- súvetia delíme:
 - podľa zložitosti na:
 - a) jednoduché – skladajú sa z 2 viet
 - b) zložené – skladajú sa z 3 a viacerých viet
 - podľa vzájomného vzťahu viet v súvetí na:
 - a) priradovacie:
 1. zlučovacie (spojky: a, i, aj, ani)
 2. stupňovacie (spojky: ba, aj, dokonca, ...)
 3. odporovacie (spojky: ale, no, a s čiarkou, ...)
 4. vylučovacie (alebo, buď, ...)
 - b) podradovacie:
 - je tu hlavná a vedľajšia veta
 - vedľajšie vety delíme na:
 1. prísudkové
 2. podmetové
 3. predmetové (Spýtali sa ma, či príde do kina.; Dúfali, že prídeme.; ...)
 4. príslovkové (Zabil vlka, lebo bol nebezpečný.; Ako sa do hory, tak sa z hory ozýva.; Išli tam, kde je večný kľud.; Išiel domov, keď skončilo vyučovanie.)

5. prívlastkové (Bol to spolužiak, ktorý si veľmi veril.; Išli sme cestou, kde sa stala nehoda.)

POLOVETNÉ KONŠTRUKCIE

- **prechodné konštrukcie medzi vetou a súvetím**
- vznikajú, ak sa k jednoduchej vete pridruží druhotná predikácia – polopredikácia, ktorá má formu prísudku s určitým slovesným tvarom
- **hlavným cieľom je stesňovať, zhusťovať text** (potrebné v súčasnom rýchлом živote)
- podstata zmena dvoch viet na jednu vetu s polovetnou konštrukciou je zmena určitého slovesného tvaru na neurčitý slovesný tvar
- polovetná konštrukcia má funkciu vetného člena – najčastejšie doplnku, prívlastku alebo príslovkového určenia
- dej sa v polovetných konštrukciách vyjadruje:
 1. prechodníkom – napr. Chodil po izbe, nahlas si opakujúc text básne.
 2. činným prídajúcim – napr. Syn, zaujímajúci sa u hudbu, sa po skončení strednej školy zapísal na hudobnú akadémiu
 3. neurčitkom – napr. Zašli sme do domu vypýtať si vodu.

TEXTOVÁ SYNTAX

- javy, ktoré presahujú vzťahy vo vetách
- základné jednotky – text a veta
- text čiže súvislý jazykový prejav sa tvorí spájaním viet, medzi ktorými je istá obsahová nadväznosť (konexia), ktorá sa vyjadruje pomocou rozličných prostriedkov:
 - obsahové prostriedky (téma prejavu)
 - jazykové prostriedky
 - mimojazykové prostriedky (mimika, gestá, situácia, ...)
- jednotlivá veta z textu nemusí podávať úplnú informáciu – nadväzuje na text z predchádzajúcich viet ⇒ vety sú pospájané textovými prostriedkami (konektormi)
- syntax, ktorá sa zaoberá textovými prostriedkami a javmi, je nadvetná čiže textová syntax

Slovosled

- slová vo vete sú z hľadiska poradia usporiadané podľa istých pravidiel, ktoré nazývame slovosledovými princípmi:
 - významová stavba výpovede – aktuálne členenie vety:
 - základný slovosledový princíp
 - hovorí, že vychádzame zo širšieho textu (kontextu), do ktorého je výpoveď začlenená, alebo zo situácie, v ktorej výpoveď vznikla
 - gramatický činiteľ – uplatňuje sa najmä pri polohe prívlastku a prístavku
 - rytmický činiteľ:
 - uplatňuje sa pri určovaní polohy príkloniek a predkloniek, ktoré sú z hľadiska zvukovej stránky vety neprízvučné (mi, ti, si, mu, ma, ťa, sa, my, nás, vás, by, i, no, a, , že, keď, ...)
 - príklonky – tvoria rytmický celok s predchádzajúcim slovom
 - predklonky – niektoré spojky a častice

PUBLICISTICKÝ ŠTÝL A JEHO ÚTVARY

Publicistika a jej funkcie

- publicistikou rozumieme aktuálne písomné a ústne prejavy pre širokú verejnosť
- sú realizované prostriedkami masovej informácie
- hlavná funkcia – objektívne informovať
- môže tu byť vyjadrený aj subjektívny názor ⇒ agituje, presviedča

Publicistický štýl

- publicistika má aj vzdelávaciu funkciu, ale jej jazyk je určený širokým vrstvám, a preto je zrozumiteľný (prístupný), výstižný a pôsobivý

Automatizácia a aktualizácia v publicistickom štýle

- automatizácia – ustálenosť, konvenčnosť vyjadrovania – používanie istých ustálených slovných spojení alebo viet pre frekventované, štandardné situácie (napr. plodná diskusia, špičkový výrobok)
- aktualizácia – oživovanie, nezvyčajnosť vyjadrovania – použitie nezvyčajného jazykového prostriedku, alebo použitie bežného prostriedku nezvyčajným spôsobom (Bol to takzvaný úder pod pás.)

Publicistické žánre (útvary)

1. **Spravodajské žánre: správa, komuniké** (oficiálne, štátnopolitické vyhlásenie), **rezolúcia** (vyhlásenie – v závere rokovaní, zjazdov atď.), **riport** (krátka spravodajská reportáž), **referát, interview** (rozhovor), **inzerát, reklama** → **objektívny prístup**
 2. **Analytické žánre** (vysvetľujúce, úvahové a hodnotiace): **úvodník, komentár, recenzia, kritika, diskusia; glosa, entrefilet** [ántrfile] – **poznámky na aktuálnu tému, často vtípné a ironické**
 3. **Beletristické žánre** (rozprávacie a opisné): **fejtón, besednica, črta, reportáž** → **subjektívny prístup, využívajú prvky umeleckej literatúry**
- neexistujú medzi nimi pevné hranice

Funkcia, obsah a jazyk titulku

- titulok vystihuje obsah článku, obsah iba naznačuje a upútava pozornosť, prípadne hodnotí
- má bohaté zastúpenie jazykových aktualizácií
- časté elipsy (výpustky)

Spravodajské žánre v publicistike

Správa

- **informácia – správa, oznámenie – je základom komunikácie**
- **dobrá správa má odpovedať na 5 W** (Who?, What?, Where?, When? a Why?)
- **stručná, vecná, pútavá**
- 3 základné kompozičné postupy:
 1. Chronologický postup – údaje v časovom slede (Výstavba prieplyvu Dunaj – Odra sa začala v roku 19.. Po 10 rokoch usilovnej práce našich stavbárov vypláva zajtra z bratislavského prístavu loď Republika a po prvý raz bude jej cieľom prístavisko v Ostrave.)
 2. Logický postup – príčina a dôsledok (Naša krajina potrebovala ako soľ vodné spojenie medzi Dunajom a Odrou, a tak sa tešíme na zajtrajšiu premiéru plavby lode Republika idúcej z Bratislavy do Ostravy po prieplyve, ktorý vybudovali naši stavbári za 10 rokov.)
 3. Akcentujúci (zdôrazňujúci) postup – najzaujímavejší údaj na začiatku (Po prvý raz v histórii našej riečnej plavby vypláva loď Republika z Bratislavy do Ostravy po prieplyve, ktorý vďaka desaťročnej nadšenej spolupráci českých a slovenských robotníkov a inžinierov spojil Dunaj s Odrou.)

Referát

- **súhrnná komplexná informácia o istom podujatí, verejnom rokovaní, schôdzke, konferencii, zjazde**
- dve časti:
 1. kde a čo sa stalo, aký bol priebeh
 2. záznam v plnom rozsahu s vlastnými medzitulkami alebo v zhustenej podobe referátov a prejavov, diskusných príspevkov, rezolúcií (vyhlásení) a podobných oficiálnych materiálov
- upravený (rozšírený najmä o doslovné citovanie) hybrid správy o činnosti a zápisnice alebo protokolu

Interview (rozhovor)

- **usmerňovaný (riadený) rozhovor, ktorý autenticky informuje o osobe, ale aj o závažných faktoch**
- osnova:
 - stručná charakteristika (príp. stručný životopis) osoby
 - doslovný záznam otázok a odpovedí

Kritika

- kritika v novinách je prejavom demokratickosti zriadenia (uverejňujú sa aj čitateľské príspevky)
- uplatňuje sa ako hodnotiaci vzťah ku skutočnosti, ktorý si všíma nedostatky, záporné javy a upozorňuje na ne s cieľom dosiahnuť ich nápravu
- **každá kritika má byť objektívna – nezaujatá a konštruktívna – má naznačiť spôsob riešenia**

- nachádzame ju v mnohých spravodajských (rezolúcia), analytických (úvodník, komentár) a beletristických žánroch (fejtón)
- náučná (odborná) kritika (recenzia, oponentský posudok) komplexne analyzuje a hodnotí kladné i záporné stránky javov a diel

Beletristické žánre v publicistike

- **pútavý, živý štýl, ukážka nevyčerpatel'nosti námetov odpozorovaných zo života a ich tvorivého spracovania**
- podľa prevažujúceho kompozičného postupu beletristické novinárske žánre sú:
 - fejtónové (rozprávacie): fejtón, besednica, causerie [kózri] a stĺpček
 - reportážne (opisné): reportáž a črta

Fejtón

- **duchaplné humorné (ironizujúce) rozprávanie na aktuálnu tému súčasnosti**

Reportáž

- **zmiešaný žáner rozšírenej správy a beletrizovaného dejového opisu, ktorý dáva čitateľovi názornú predstavu o udalosti prostredníctvom autentického, bezprostredného zážitku autora**